

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosé & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

LXXX. III. In eundem mortuum; considerat statum animæ extra corpus, sed quoad se spectatæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

philus Alexandrinus, exclamabat, Verè beatus es Abba Arseni, qui temper hanc horam ob oculos habuisti: Hora intolerabilis cum adest ex improvise, & occupat non opinantem: hora utilis cum cogitatur: Hanc horam unicuique vita componit. *Luca 21. Vigilate itaque, omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia que futura sunt. Quomodo*

fugere poterimus, si futura sunt non providentibus: Sede a fugient qui providerint. Tu provide, & fuge: providebis autem si vigilveris, & oraveris omni tempore: *Quod autem vobis dico, omnibus dico, Vigilate. Quod nobis concedere dignetur JESUS CHRISTUS Dominus noster.*
Amen.

FERIA SEXTA
DOMINICÆ QUARTÆ IN QUADRAGESIMA.
CONCIO TERTIA.

Anima extra corpus quoad se
spectata.

Veni, & Vide. Joan. 11.

Videre incepimus quo statu mors hominem ponat non tantum ratione corporis, sed etiam animæ, quæ quidem melior est eius pars & æterna. Pergimus in eodem argumento, & quod in eo est obscurius, sed & utilius, indagamus. Si enim homo se cognoscit ratione partis corporeæ, superest quoque ut se norit ratione partis spiritalis, utpote præstantioris, ut seipsum eo modo totum agnoscat: iuxta illud Philosophiæ veteris pronuntiatum *γνώθι σεαυτόν*. Nosce teipsum, quod in vestibulo templi Appollinis Delphici inscriptum fuisse, testatur Plato in Charmide. Certè sicut in vita nemo benè novit corpus suum, sed post corporis dissolutionem omnia quæ latebant nobis innotescunt; ita quid sit anima pauci norunt in vita, ad eò implexa est corpori: unde tot Philosophorum de animæ substantia

opinionibus, aliæ eam igneæ naturæ, aliæ æthereæ, aliis ex æthere, vel ex anima mundi delibatam asserentibus: sed cum erit corpore extra se ipsam noscet qualis est. Nos scire qualis futura sit, hodie coniectura assequamur, quantum possumus. Sed in re tam obscura, insolito lumine indigemus: unde autem melius, quàm à Virgine postulandum. *AVE MARIA.*

Nescio, Auditores, quodnam iudicium facturi estis de susceptione rei quam mihi hodierna die proposui; neque dubito quin me nonnulli accusent temeritatis, cum audeam ingredi viam quæ nullius mortalium pede trita est, scilicet sermonem habendum de statu animæ in altera vita, quæ nobis omnino incognita est extraque experientiam nostrâ. Atque aliquis dicet in me non esse ea de

re loqui, de qua nemo ad hunc usque diem locutus est: Alii arguent me novitatis, aut curiositatis, qui sermonem aggredior de argumento quod neque in scholis Magistri, neque eruditi in scriptis tractatibusque nos docent: Verum sustinebo hilariter quicquid vituperationis in me a vobis adhibebitur, dummodo saluti animarum vestrarum servire possim meaque temeritas vobis fructuosa sit; in eo Pauli Apostoli exemplum persequens, qui minimè sollicitus fuit, quod ipsius adversarij ut ei stomachum moverent, ab invidia in illū suscepta prædicarent S. Evangelium, modo prædicaretur Iesus Christus, & hominibus innotesceret: ad Philipp. 1. *Dum omni modo, si per veritatem Christus annuntietur, & in hoc gaudeo, sed & gaudebo.* Idem tantī Apostoli exemplo audeo dicere, & vestræ salutis causa audeo illud aggredi quod vires meas superat, nempe vobis exponere, quo mors animam ponat in statu, in ipsius animæ discessu, quo primum incipit esse sine corpore. In quo statu quatuor possumus in anima spectare: 1. eius substantiam, & quæ ratione substantiæ ei conveniunt: 2. Intellectum ipsius, & modum eius intelligendi: 3. Voluntatem & eius operationes: 4. Passiones: nam licet passiones propriè dictæ, sint in ipso corpore, quoad corporalem immutationem, tamen quoad principia actionum sunt in anima: propriè quidem in coniuncta; sed etiam in eadem separata sunt quidam actus respondentes actibus, & mutationibus passionum quibus corpora commoventur. Hodie tantum tractabimus de iis quæ conveniunt substantiæ ipsius animæ, in qua, cum erit separata à corpore, hæc à me spectantur.

I. Ipsius post hominis mortem permanens in vita, qua fit ut anima huic vitæ mortali sit superstes. Scio fuisse aliquos & Philosophos, & Hæreticos, qui eam esse mortalem, & una cum corpore perire censuerunt: Ita E-

picurus ex Plutarcho lib. de Placitis Philosophorum, & qui Epicuri fuerunt Discipuli, ut Poëta Lucretius & alii: idem docuit Democritus si Lactantio credimus lib. 3. de Divin. institut. c. 18. idem, Plin. lib. 1. hist. c. 53. & 55. idem existimaverunt Sadducæi, & nonnulli Hæretici relati à Damasceno lib. de Hæret. Fundamentum huius erroris fuit; quod nulla appareret differentia in ratione vitæ inter hominem, & belluam: uti igitur animæ animalium extinguuntur, ita etiam animæ hominū pereunt. Et is visus est quibusdam fuisse sensus Sapientis Ecclesiastis c. 3. cum pronuntiavit unum esse interitum hominis & jumentorū, aliaque id genus, quæ superiori Concione retulimus, ostendentes eū nō ita censuisse.

Hæc siquidem sententiā fuit tantum hominum impiorū: Et de fide est animam hominis non desinere esse, cū corpus vivere desinit, eaque corpus relinquit; sed ipsi esse superstitem.

Probat 1. ex Scripturis. Et quidem Sapiens cap. 2. libri Sapientiæ, postquam retulit eorū errorem, qui in morte hominis animam interire pertrabant: *Cinīs eris (ajebant) corpus nostrum, & spiritus diffundetur tanquam mollis aër:* (hinc illa Ethnicorum consuetudo, ut corporum cineres in urnas colligerent, & morientū quos amarent, ore spiritus legerent;) Sapiens, inquam, subdit suum sensum: *Hæc cogitaverunt, & erraverunt; excacavit enim illos malitia eorum.* Et propterea idem sic loquitur de Justis c. 3. *Iustorum anima in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis;* utique secundum animas; nam etiā justī moriuntur sicut alii, quoad vitam corporum attinet: & hic est verus sensus eorum verborum Ecclesiastis quibus dicit jumenta & homines in hoc convenire quod moriantur, ut liquere heri demonstratum est, ex verbis sequentibus, quæ sunt de ascensu Spiritus Filiorum Adam, & de descensu Spiritus jumentorum; cum iste ascensus significet animam hominis una cum corpore non

non dissolvi, sicut animantium spiritus simul cum eorum carne perit. Sed & eundem Sapientem id de anima hominis asseveranter dixisse in cap. ultimo ejusdem Ecclesiasticis insinuavimus, quod & hic accuratius placet perpendere. Verba sunt hæc: *Revertatur pulvis in terram suam unde erat, & spiritus redeat ad Deum, qui dedit illum.* Alludit sanè ad hominis creationem: nam corpus hominis coagmentatum est ex terra, figurato autem homine ex terra, cum anima fuit infundenda, dicitur quod Deus suo flatu animam inspiravit, ut scias à materia non fuisseeductam, sed uti dixit Aristoteles lib. 2. de gener. animal. cap. 3. extrinsecus advenisse. Equidem quando animalia formata sunt, una actione eorum corpus & anima producta sunt; unde dicitur Genes. 1. *Producat terra animam viventem in genere suo, jumenta, & reptilia, & bestias terra secundum species suas. Factumque est ita. Et fecit Deus bestias terra juxta species suas:* Sed quando agitur de hominis formatione, fit mentio duplicis actionis, unius qua factum est corpus, alterius qua anima inspirata est: I. *Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terra.* Gen. 2. En habes corporis formationem, & materiam, & de eo dicitur à Sapiente, *Revertatur pulvis in terram suam, unde erat:* alterius; & *inspiravit in faciem ejus spiraculum vite, & factus est homo in animam viventem:* hic habes originem animæ, non à terra, sed à Deo, non educatione à materia, sed inspiratione à Deo, & infusione: & idcirco dicitur à Sapiente, & *spiritus redeat ad Deum qui dedit illum:* inde apud nos mos ille mortem explicandi, ad Deum abiit, & Christus moriens dixit Lucæ 23. *Pater in manus tuas commendo spiritum meum:* Et cap. 4. Sap. de homine iusto dicitur, *Iustus si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit:* nec mirum, quia uti sequitur cap. 3. *Iustorum anima in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis. Visi sunt oculis insipientium mori, &*

astimata est afflictio exitus illorum, & quod à nobis est iter, exterminium: illi autem sunt in pace. Et sic coram hominibus tormenta passi sunt, spes illorum immortalitate plena est. In paucis vexati, in multis bene disponentur.

Sed quid clarius in hanc rem dici potest quam quod ab ipsa Sapientia æterna incarnata prolatum est: Sic enim ipse Christus suos hortatur Matth. 10. *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere; quod certè frustra diceretur, si simul cum corpore animus interiret; qui enim corpus peteret, simul etiam animam interimeret, ut fit in animalibus. Et moriens idem Christus dixit Latroni; *Hodie mecum eris in Paradiso, &* alia plura passim è quibus selectiora aliqua inferius poterunt subjici.*

Et hoc est fundamentum totius huius discursus quem habemus de anima separata, ut non existimes nos agere de re imaginaria ac ne putes tua omnia concludi intra huius vitæ terminos, cum præter hanc vitam corporalem. alia sit quæ tota ad animam pertinet sciasque proinde non solam rationem tibi habendam corporis, sed etiam, & multo magis, animæ tuæ; nec tantum huius vitæ, sed & illius alterius, quam certè ignorare non debes, cum te potius spectet quam hæc præsens.

II. Spectanda est Animæ immortalitas, sive perpetua duratio: Etenim non modo non perit anima cum corpore, sed etiam in suo esse semper mansura est, & consequenter est, & erit immortalis. Est contra quosdam Philosophos, qui dixerunt, animam quidem esse ad aliquod tempus corpori superstitem, sed tamen non semper mansuram. Ita doctum fuisse à Stoicis refert Euseb. lib. de præpar. Evangel. cap. 19. & Tullius 1. Tusculan. Idem tribuit Zenoni Isidorus lib. 1. de Doctrina, & de dogmatibus fidei cap. 15. *Cum enim Stoici crederent animam esse*

esse statum quemdam, putabant non statim corrumpi post emissionem, sed paulatim diffuere, & extingui. Lutherus in art. 27. ex damnatis à Leone X. inter portenta quæ dixit esse in fide Romanæ Ecclesiæ, unum esse dixit animam esse immortalem. Sed ea veritas, nempe quòd anima hominis sit immortalis.

Probatum 1. ex Scripturâ. Exod. 2. ait Dominus Moyli: *Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob*: Ex hoc antecedente vide quid Christus concludat Matth. 22. *Non est Deus mortuorum, sed viventium*. Certè Deus non est alicujus Deus, pro aliquo tempore, nisi ille alter tunc existat, & Deum colat, atque veneretur ut suum numen: igitur oportuit, ut tunc superstites essent Abraham, Isaac, & Iacob, alioqui, non se illorum dixisset Deum. Ut autem scias semper victuros, audi quid dicat, *hoc mihi est in æternum*: igitur juxta Christi interpretationem isti vivent in æternum.

Idem colligitur ex promissionibus præmij æterni quæ passim reponuntur in Scripturis. Sap. 5. *Iusti autem in perpetuum vivent*. & Ioan. 12. *Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam*: Item ex pœnâ æternâ quæ reprobis itrogatur, Matth. 25. *Ite maledicti in ignem æternum*: itaque supponitur damnatorum existentia æterna, & vita æterna.

2. Probatum non tantum autoritate divinâ & Scripturarum, sed & eorum quinque fuerunt sapientiâ illustres qui fere omnes statuerunt animas hominum esse immortales: nimirum sapientes Hebræorum, Chaldæorum, Ægyptiorum cum suo Mercurio Trismegisto; Indorum: Gallorum quos Druydas appellabant; Pythagoricorum demùm, & Platonicorum cum suis antesignanis. Audi Originem lib. 7. contra Celsum: *Per suasum habent non solum Christi-*

ni & Iudæi, sed etiam multi tam Græci, quàm barbari, quod supersit, & quod vivat post discessum à corpore, anima humana. Sic. & Clemens Alexand. lib. 4. Strom. cap. 7. & 8. docet hunc fuisse sensum plurimorum Philosophorû, ut Pythagoræ, Empedoclis, Socratis Platonis, Stoïcorum, & aliorum: de Aristotele separatim dicemus. Denique eam sententiam clarè, & in dubitanter tenuerunt omnes qui vitæ sanctitate, vel insigni probitate, vel prophetiæ dono, vel miraculorum patratiōe celebres extiterunt. Qui verò illam negarunt, ferè improbi fuerunt, Epicurei, & Athei: unde eorum allatâ opinionione, subdit Sapiens. *Hec cogitaverunt, & erraverunt, excacavit enim eos malitia eorum*, quia nimirum pravis fuerunt moribus, utque impunitatem assequerentur, negarunt animæ immortalitatem.

Quare non mirum si hanc fidem definitur Concil. Lateran. sub Leone X. sess. 8. his verbis. Cùm diebus nostris nonnulli ausi sint dicere de naturâ animæ rationalis quòd mortalis sit saltem secundum Philosophiam, sacro approbante Concilio damnamus ac reprobamus omnes asserentes animam intellectivam mortalem esse.

3. Probatum ex præclaro Aristotelis discursu quem habet 10. de Anima tex. 13. & 3. de Anima cap. 4. Si anima rationalis habet operationem, aut actum sibi proprium seu non communem cum corpore, est separabilis, hoc est, existere potest sine corpore; nam operatio sequitur essentiam quare si habet operationem independentem à corpore, seu organo, ipsa etiam erit independentens à materiâ, seu subjecto organico, & consequenter erit separabilis, quia ejus esse non pendeat à corpore, neque materiâ. Atqui anima habet operationem sibi propriam & non communem corpori. Igitur ab eo separabilis est, & potest existere sine

H corpo-

corpore: Probatur minor. Anima intelligit, sed intelligere est actio animæ propria. nec communis corpori; Quia intellectus est potentia inorganica, quod probatur 1. ex universalitate intellectus, nam percipit omnia corporea, hoc est cœlestia, terrestria, simplicia, & mixta, quod facere non posset, si esset potentia organica; Nam ex Anaxagorâ intus existens prohibet alienum: cum enim quodlibet organum certam dispositionem requirat, non potest esse potentia universalis ad omnia cognoscenda: Sicut videmus in sensibus, non esse aptam eandem organi dispositionem ad omnia sensibilia percipienda, unde necessarium fuit ut plures essent sensus, & in diversis organis, propter differentiam dispositionum; omnis autem determinatio indiffereniam seu vniuersalitatem impedit, quam tamen scimus esse in intellectu, qui omnia objecta percipit. Et confirmatur ex objecto adæquato intellectus humani, quod est ens: in quantum ens. seu in quantum verum: igitur intellectus abstrahit ab omni organo corporeo. Antecedens probatur, Quia intellectus attingit omnia entia corporalia & spiritualia creata, & ipsum Deum increatum, substantiam, & accidentia, & alia omnia, quæ ut cadunt sub unam potentiam, accipi debent sub aliquâ ratione communi, hæc autem ratio non potest esse alia, nisi entis, vel intelligibilis, seu veri: igitur hæc est ratio adæquata objecti intellectus. Probatur consequentia, Nam omnis potentia organica, & materialis valde est limitata ratione materiæ: Cum igitur intellectus sit possibilis fieri omnia, nullam debet habere determinationem in se, sicut vas rotundum, vel alterius figuræ, determinat liquorem ad sui figuram: ad hæc si haberet in se determinationem, non posset se extendere ad vniuersalitatem cuiuscunque objecti, præsertim eius quod est independens ab omni loco tempo-

re, & figurâ, & re ulla quæ non cadit sub sensibus, seu in toto, seu in parte: unde ait Aristoteles 2. de anima text. 21. Intellectum non tantum percipere singularia sed etiam vniuersalia.

2. Probatur intellectum non esse potentiam organicam ex eodem Arist. 3. de Anim. c. 4. Quia omnis potentia organica, ratione organi læditur & impeditur à vehementi objecto, uti patet in sensibus: Nam auditus post ingentem sonum, non percipit paruum, licet visus post ingentem splendorem hebescit: Similiter olfactus aut gustus, post vehementis objecti sensationem, minora objecta non sentiunt: Intellectio autem non impeditur, nec intellectus læditur ab excellenti intelligibili, sed ab eo magis perficitur, & qui excellentiora intelligibilia percipit, habilior redidit ad intelligenda inferiora: & inde Aristoteles concludit intellectum esse separabilem, non autem sensum: & 1. 2. de anima text. 92. Dicit non posse assignari partem corporis in quâ sit intellectus, quasi in organo, vel per quam ipsum intelligere eliciatur. Idem confirmatur experientia, ex eodem 1. de Anim. text. 66. quod per sensum corporis non labefactetur intellectus: unde idem Philosophus 1. 2. de gener. animal. c. 13. cum dixisset animas cæterorum animalium non posse advenire exterius, nec sine corpore existere, quia omnis earum operatio communis est, & cum corpore; subdit: Restat igitur ut sola mens extrinsecus accedat, eaque sola divina sit. nihil enim cum eius actione communicat actio corporalis: Et lib. 10. Ethic. cap. 8. dicit in homine esse partem aliquam divinam: & inde concludit, homines non oportere tantum mortalia cogitare, sed quod fieri potest, immortales nos ipsos facere.

4. Eadem veritas probatur à priori. Principium intelligendi in nobis est in corpore-

um & spiritale, ut patet ex eius operatione, adhucque postea probabimus, & nunc supponimus, Si est spiritale perfectò in suâ substantiâ est simplex, & indivisibile tam in partibus essentialibus quàm in integrantes; omnis enim divisio petitur à materiâ & quantitate: Si est simplex, & indivisibile, est incorruptibile & immortale: quia ex Sancto Gregorio Thaumaturgo lib. de Animâ: omnis corruptio seu mors fit per dissolutionem, & separationem unius ab alio? igitur supponit compositionem? nam idem à seipso non separatur: quam in sententiam Gregor. Nysen. in oratione Catechetica cap. 8. quomodo dissolvi posset, quod non est compositum? nec item corrupti potest ex separatione à comparte, quia cum sit spiritale est immateriale & non pendet à subiecto: vera itaque ratio & intrinseca immortalitatis animæ, est eius immaterialitas? hæc autem probatur à posteriori, nempe ab eius operatione: cum itaque mors tantum separet animam à corpore, non sequitur animæ desitio? quia anima in suo esse non pendet à materiâ, & ideo potest existere sine illâ: nam sine concursu materiæ habet quid quid ex parte sua necessarium est ad existendum, & ab aliis causis secundis non pendet, & propterea per ordinarium primæ causæ influxum conservari potest in suo esse, licet à materiâ separetur.

5. Probatio licet sit moralis, habet tamen apud me magnum pondus, & petitur à Dei providentiâ, & est eiusmodi. Si est Deus, certè est aliqua providentiâ; si Deus habet providentiâ, & curam huius mundi, & consequenter, immò præcipuè, rerum humanarum, ad eius iustitiam pertinet, ut mali puniantur, & boni afficiantur præmio: Hoc autem non fit in hac vitâ, in quâ homines impij ac scelerati maximè florent, optimi verò quique maximè affliguntur, quasi impietatis

merces sit prosperitas, iustitiæ verò calamitas. Necesse est itaque esse aliam vitam, in quâ iustitia sit operum retributio; non erit autem altera vita, si anima unâ cum corpore pereat. Quemadmodum igitur si esset injuriarum retributio, vel pœna reis constituta, sed omnia omnibus impunè licerent, rectè diceremus illud regnum vel carere rectore, vel si esset aliquis, illum esse iniustum, & sceleratorum fautorem: Ita si in hac vita omnia impunè agerentur, neque alio tempore corrigerentur, rectè colligeremus nullam esse providentiâ, nullum supremum dominatorem à quo res humanæ regantur, vel si sit aliquis, illum esse iniustum, & consequenter nullum esse numen. Vnde clemens Rom. lib. 3. Recognit. Si Deus iustus est, anima immortalis est. Et Origines in Cantica; Vbi esset iustitia Dei, ubi bonorum merces, si anima esset mortalis? Hæc tota ratiocinatio est Sancti Chrysost. serm. 4. de Provident. Si nihil est post hanc vitam, id est, si anima cum corpore extinguitur; ergo neque Deus est: nam si Deus est, iustus est, & juxta merita unicuique distribuit, si autem nihil est post hanc vitam, ubi accipient singuli pro suis meritis? Multi hæc bene habent, & in honore degunt, licet mali, alii affliguntur, licet iustè vivant Si ergo post hæc nihil est, emigrabunt iusti afflicti iniuriâ, & iniusti immeritâ felicitate potiti: Vbi ergo manebit iustitia? Si enim nemo quæ meritis est accipiat, neque Deus secundum se iustus est: Si autem Deus non est iustus, neque Deus est, &c. Atqui Deum esse creaturæ clamitant, igitur & iustus est: Quod si iustus est, tribuit unicuique quod iustum est, si unicuique quod iustum est, tribuit, necesse est post hanc vitam esse tempus, in quo singuli juxta merita accipiant

Hæc Chrystostomus. Vnde patet hæc esse inter se connexa, fidem de existentia Dei, & fidem de immortalitate animæ; neque mirum est si athei, & qui deum negant, iidem etiam negent animas esse immortales.

Et hinc confirmatur illa veritas. Etenim illud dogma non potest esse falsum, & inane, quod est fons, & fundamentum omnis iustitiæ & pietatis & virtutis: nam lux non potest oriri ex tenebris & in illis niti: nec splendor virtutis oriri ex errorum caligine: Atqui dogma immortalitatis animæ, & quod post hanc vitam, sunt supplicia, & præmia, est origo & fons omnis iustitiæ, uti patet: ergo, &c. E contrario verò illud dogma, non potest esse verum: quod à vitâ hominum tollit omnem probitatem, & inducit omnem impunitatem ac vitiorum colluviem: Atqui hoc facit opinio de non alterâ vitâ; nam quis vitam asperam colat, si nihil lucri inde speret? ergo &c. Hinc enim ipse Arist. lib. 9. Eth. c. 3. colligit immortalitatis animorum argumentum; quod vir probus corporis bona, & ipsam etiam corporalem vitam, propter honestatem contemnit: necesse est ergo ut instinctu naturæ, anima aliquid melius inquiret quàm corpus, & quæ sunt præsentia; quod non faciunt cætera animalia quæ tantum pastum & venerem appetunt, nec timent nisi præsentia: sed vis appetendi in homine se extendit ad omne verum, & ad omne bonum, unde patet ipsam erectam esse supra materiam, & corpoream conditionem. Et quidem solus homo appetit immortalitatem, non tantum appetitu innato, sed etiam elicito, quia solus novit immortalitatem, eamque apprehendit ut bonum speciale, & sibi proprium & conveniens.

Mitto innumeras alias de animæ immortalitate probationes, ut scias hoc dogma non niti in firmis probationibus. Quod si esset falsum, sequeretur falsam esse & confictam

universam sacram Scripturam, falsam esse omnium Prophetarum oracula, falsam Christi doctrinam, & prædicationem, falsam eius miracula, falsamque de sua Resurrectione nos docuit, licet innumeras de eâ nobis probationes dederit. Ad hæc, decepti fuerint quotquot Religionem Christianam susceperunt. Sed inter illos quos homines docti, quàm præclara ingenia? decepti tot Martyres qui eâ de causa suum sanguinem fuderunt; tot Sanctorum myriades, qui carnem domuerunt; omnes qui sanctitate vitæ, prophetiæ donum, miraculorum gloria, cœlesti sapientiâ omnibus sæculis celeberrimi extiterunt: decepti fuerint, inquam, & à veritate aberrantes, solisque improbis, impuris, & Epicureis veritas fuerit patefacta: Scilicet, quàm enim hæc omnia ab omni luce rationis alienissima esse quis non videt?

Hinc collige quanta sit hominum cæcitas & imprudentia, qui tantummodo de vitâ præsentia cogitant, nihil autem de futura, quasi verò anima periret cum corpore, cum corpus mortale sit anima verò immortalis. Itaque cum hominem mori videris, cogita non totum perire, nec quod videris corpori accidisse, idem credas animæ accidere. *Non sunt oculis insipientium more, illi autem sunt in parte: nempe, iustorum anima in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis.* Quomodo enim immortalis mori possit? & aliquando non esse, quæ semper erit;

III. Spectanda est animæ spiritualitas & materialitas. Etenim licet Tertullianus animam crediderit immortalem, eam tamen putavit esse corpoream, eò modo cœli sunt incorruptibiles, & astra licet sint corporea: quem refutat Sanctus Augustinus Epist. 157. & lib. de Hæresibus in 86. Eundem errorem secutus est Vincentius ille quem refellit idem Sanctus Augustinus l. 4. de Anima & eius origine, à c. 2. Idem docuit Anaxagoras teste Plutarcho

Plutarcho lib. de placitis Philosophorum c. 2. Stoici apud Eusebium; Soranus antiquus Medicus citatus à Tertulliano; & Galenus qui putat animam esse harmoniam, & temperamentum humorum; Laetius & alii Epicurei. Fundamentum huius erroris duplex est.

Primum est, quod eiusmodi opinantes eò sunt adducti, ut notavit Sanctus Augustinus; quod eum nimis addicti essent sensibus, & imaginationi, nihil concipere possent reale, quod non esset corporeum, unde & Deum putarent esse corporeum, ut de Tertulliano notat Sanctus Augustinus, qui unum ex alio infert l. 10 de Genesi ad Liter. cap. 24. Cum enim anima sit ad imaginem Dei, nihil vicinius, aut foras se nihil tam consequens, quam ut credito, quod anima corpus sit, etiam Deus corpus esse credatur: unde concludit: Nemo audeat dicere animam esse corpus.

Alterum huius erroris fundamentum est, quod omnes actus hominis pendere videantur à corpore, ac ipsa etiam ratiocinatio, uti patet in pueris, qui nondum discunt, eademque, per alterationem corporis amittitur, ut patet in insanis; aut impeditur, ut in dormientibus, denique non sine usu phantasmæ intelligimus: quæ tanta in operando dependentia à corpore, probat animam esse corpoream.

Verum eam esse immaterialem, & incorpoream ac spiritualem;

Probat 1. ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. in cap. Firmiter. de summa Trinitate; ubi definitur Naturam humanam ex spiritali & corporali esse compositam. Quam in sententiam ita loquitur Augustinus in Psalm. 145. Natura animæ præstantior est quam natura corporis, excellit multum, res spiritalis est, res incorporea est, vicina est substantiæ Dei: Et Epistola 157. Tertullianum damnat, quod animas diceret esse corporeas, quò perverius quid dici po-

test? Ita quoque Damascenus lib. 2. de fide orthodox. cap. 12. Animam simplicem, & corpore vacantem substantiam appellat.

2. Probat, Quia operatio propria animæ, ut est principium intelligendi, est in se spiritalis, igitur & principium eius, quod est anima, neque enim res in materialibus potest oriri ab alio principio quam ab im materiali, præsertim cum sit immanens, & consequenter recipiatur in suo principio: igitur si ipsa sit spiritalis, requirit subiectum spiritale, ut sit proprio inter recipiens, & receptum. Probat antecedens, ex obiectis spiritalibus quæ intelligendo contemplamur, ut sunt Deus, Intelligentiæ, Universalia, & rationes abstractæ ab omnibus particularibus circumstantiis, loco tempore, figura: Nam actus debet esse obiecto proportionatus, quia ab illo speciem lumit; igitur cum obiecta eiusmodi sint spiritalia, actus debet esse spiritalis. Scio quidem animam in corpore existentem, non attingere Deum & Angelum ut in se sunt: unde primæ apprehensiones participant quidem aliquid de statu in corpore, & imitantur phantasmata, & hoc est quod dixit Aristoteles, in intelligentem phantasmata speculari, nam intellectus agens producendo species spirituales, imitatur species materiales phantasmæ, à quibus determinatur: Tamen quoad actum iudicij, intellectus vere cognoscit illas esse substantias immateriales, & incorporeas, & alterius ordinis à substantiis quantitati subiectis, atque ad hoc iudicium ferendum oportet ut mens nostra super sensibilia ascendat, ut scilicet de spiritalibus, quatenus talia sunt, iudicare possit: igitur talis actus est spiritalis. Ad hæc intellectus noster ita de illis obiectis spiritalibus cogitat, ut circa illa discutat, & illorum proprias naturas intelligere conetur, ac proprietates corporibus repugnantes illis convenire Sequatur: Itaque illa actio non

potest esse corporea, alioqui non posset supra corpus assurgere. Cum ergo omnes actus intelligendi sint ab uno, & eodem principio, si unus est spiritalis, omnes sunt spirituales, etiamsi versentur circa corpora: quia per spirituales actus potest altiori modo corpus cognosci, uti patet in Deo & Angelis, qui certè cognoscunt corpora actu spiritali.

Confirmatur 1. Quia si intellectus esse, potentia materialis, non posset percipere nisi materialia, & determinationem haberet, quod repugnat universalitati intellectus, qui cum uniuersalia cognoscat abstrahit ab omnibus conditionibus individuans, & omnibus sensibilibus accidentibus, & circumstantiis, ita ut sua obiecta spiritali modo cognoscat: quod signum est potentiam intellectivam hominis esse omnino abstractam in suo esse ab organo corporeo, & consequenter etiam à materiâ & quantitate.

Confirmatur 2. Quia animus noster spiritalibus rebus plurimum delectatur & pascitur, igitur signum est esse spiritalem: nam unumquodque vivens similibus & proportionatis cibis pascitur & nutritur.

Confirmatur 3. Ex capacitate animæ rationalis: nam potest accipere dona spiritalia. Gratiâ sanctificantem, virtutes supernaturales, Fidem, Spem, Charitatem, Visionem beatificam. Hæc autem dona non possunt esse nisi spiritalia, quia Deum immediate attingunt qui planè spiritalis est, & incorporeus.

Confirmatur 4. Ex actione propria intellectus, qui solus potest supra se reflecti, intelligendo se, & suum actum: ut enim corpus non potest seipsum movere per se primò, seu secundum eandem partem, ita potentia corporea non potest supra se ipsam reflecti, utique cognoscendo seipsam. Si autem ali-

qua potest, spiritalis est, intellectus verò non tantum super seipsum, sed etiam super actum suum reflectitur, cognoscit enim se cognoscere, & quanta certitudine, vel claritate cognoscat, & quid sit ipsa cognitio inquirat: similiter reflectitur circa principia talis actus, ut sunt species, lumen, & si quid est simile, quod non potest phantasia circa suos actus & species, quod oritur ex materialitate, quæ impedit tantam substantiæ subtilitatem, quâ in seipsam reflecti possit.

Quod autem initio obiectum est facile solvi potest ex statu præsentis intellectus, qui cum unius corpori, & ab illo species accipiat, ex eo fit, ut ratione primarum apprehensionum à corpore dependeat. Inde ignorantia infantia. Inde insania, & fatuitas in senibus, corruptis, aut dissipatis speciebus in phantasmate, ad quas necesse est intelligentem se convertere, cum intellectio sit earum specierum imitatio. Sed acceptis speciebus super illas animus se erigit iudicando, & discurrendo quod signum est esse aliquid supra corpus, & consequenter esse spiritale, & incorporeum, & impermixtum, uti in variis locis loquitur Aristoteles. Ex quibus omnibus confirmatur, quod de animæ immortalitate dixi. Nam si anima est immaterialis, & incorporea, profecto est spiritalis, si est spiritalis est immaterialis, si est immaterialis, est immortalis.

Hinc discite tibi assurgendum esse super omnia corpora, & super originem terrenam, cum corpus habeas à terra, animam autem ab ipso Deo, cum ipsam in sufflavit, & inspiravit in corpus. Itaque sive ad originem primam respicias, seu ad exitum, corpus tibi contemnendum, & præcipua ratio habenda animæ quæ spiritalis est, & aliquid divinum. Hinc nihil mirare quòd animam egredien-

rem non videas, & quod egressa, neque videas, neque tangas: id enim fit, quod non fit corporalis aut materialis, sed spiritualis & incorporea.

IV. Spectanda est summa animæ puritas naturalis & impermixtio. Id provenit ex natura ipsius: cum enim uti dixi spiritualis sit, & immaterialis, nullas habet in se partes & simplicissima est. Verum licet talis sit, etiâ cum est in corpore, tamen cum ipsa sit pars alicuius totius, etiam si, quoad se non sit composita, & sit impermixta, nihilominus, ut pars, inquam, alicuius totius, ipsa in compositionem ingreditur, itaque ab illa summa puritate deficit. quoniam deteriori coniungitur, secundum illud Iob. 4. *Qui habitant domos lutæ, & terrenum habent fundamentum*: unde sequitur, quod dicitur Sapientiæ 9. *Corpus quod corrumpitur aggravat animam, & terrena inhabitatio deprimis sensum multa cogitantem*: sed post solutionem à corpore, naturali suæ puritati restituitur.

Quod si tunc aliquid ex præteritæ vitæ contagione in ea remanserit, hoc illi fit intolerabile, cum neque statui præsentis sit cõforme, neque eius naturali puritati conveniens, & propterea incredibiliter ex alieno torqueatur. Id collige ex re parva quæ contingit in vita: quis enim dolor si spina, aut aliud corpus extraneum dividat partes corporis, præsertim maximè sensibiles, ut in nervo, & soluat unionem? Vide quomodo natura nihil alienum pati potest, & hinc infer qualis sit doloris sensus in re maxime simplici, & indivisâ. Atque idcirco in eam ignis vim habet, & ipsa subicitur cruciatui ut expurgetur ab alieno, quantumvis minimum sit. Malachiæ. 3. *Qui poterit cogitare diem adventus eius, & quis stabit ad videndum eum. Ipse enim quasi ignis conflans, & quasi herba fullonum, & sedebit conflans, & emundabit argentum, & purgabit filios Levi, & colabit eos quasi aurum, & quasi argen-*

tum. Hæc quidem de minoribus impuritatibus quæ remanent sæpe etiam iniustus: at de maioribus, audi Ieremiam cap. 6. Omnes isti principes declinantes, ambulantes fraudulentè, as & ferrum: vide similitudinem: sed addit, & universi corrupti sunt: certe per mixtionem: audi quid sequatur, defecit sufflatoriũ, in igne consumptũ est plumbũ, frustra conflavit conflator: malitia enim eorum non sunt consumpta. Argentum reprobum vocate eos, quia Dominus projecit illos.

V. Spectanda est maxima animæ ex magnâ eius puritate libertas, cum à vinculis corporis soluta est. Fuit olim in corpore ut in sepulchro, & in foveâ; unde Græci ut alii diximus, corpus vocarunt *σῆμα* quasi *σῆμα* ait Plato, hoc est sepulchrum, & Nazianz. vocavit homines *δυσσφείας* bis sepultos, in vita nempe, & in morte: alii nominarunt corpus *δέμας*, eo quod, ut ait Themistius, anima sit in eo, quasi *δέμας*, hoc est, alligata: Hinc mira animæ servitus in corpore, cui servit, cum quo graditur: cum quo agit, & cum quo semper fuit, quod mirabili visione imaginariâ ostensum legimus apud Patrem à Ponte, in tractatu 3. ductus spiritualis cap. 7. Sancta enim quædam anima in oratione consistens, die quodam animadvertit, visione interiori, formosam & modestam puellâ, candidâ veste luculenter ornatam: stabat recta, tantillum supra humum sublimis, ad unum è lateribus prope illam erat Maurus non nihil deformis, humi stratus, blando nihilominus illecebrosoque obtutu; uterque erat in compedibus, longaq; catena ambos quasi captivos tenebat: cupiebat vir, & studebat efficere ut ipsũ puella respiceret; negligebat illa primò, sed sollicitata vehementius, in eum tandè bis tertioq; oculos adiecit; aspiciendo tamè mœstè deprimebat se in terrâ, vir autè lætè erigbat sese, donec tandem ipso diu aspectu, illa humi confedit, ac statim vir in solenter exurgens, currensq; licentius, per-

pertraxit miseram per lutum, & præcipitiam, quoad attingit præcellam rupem, è quâ se jecit præcipitem, ut puellam secum perderet, suâque involveret ruinâ. Quo in periculo ea se videns, erexit animum, adhæsitque ad saxa, paulatim adrepens usque ad verticem, post se attrahens illum extremæ catenæ annexum, inclamans cælum, ac opem implorans. Crudelis ille ascendebat & descendebat secundum catenam, uno impetu se disijciens, quò puellam post se pertraheret, quæ residebat viriliter, eumque procul ab se repellebat accedere volentem, Dei misericordiam assidue postulans. Id loci cessavit visum, vidensque intellexit miserabilem animæ statum in corpore cui aligata est. Eam pertrahit corpus, agitque præcipitem, quando se immoderato studio ad illud obvertit, fraudulentis eius consiliis inflecti se sinens, quæ quidem subito in violentiam vertuntur: Totum ipsius remedium est confugere ad Deum adversus hostem ita importunum, à se amovens repudiansque, ubi voluerit fallacibus lenociniis appropinquare, cogendo illud dedere se, sicutque mandatis servire, sicut mancipium, cuius officium est heræ suæ præceptis obsequi. Sic tamen dominatrix est, ut illius colligationis causâ, ipse servitatis particeps sit: Hinc ipse depressio, & divisio in tam multas cogitationes, & studia; Nam ut jam dictum est à Sapiente: *Corpus quod corrumpitur aggravat animam, & terrena inhabitatio deprimis sensum multa cogitantem*: Hinc non mirum 1. quod ait Seneca, neminem vitam accepturum si daretur scientibus: & sæpe miratus sum Origenem qui dixerit animas seu Angelos amore corporum in ipsa descendisse; cum nullus meo quidem sensu, tam fœdum habitaculum, nullus tam duram servitatem & vincula & carcerem amare possit. 2. Non mirum in Sanctis mortis desiderium, secundum illud Apostoli,

Rom. 7. *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? & ad Philippens. 1. Desiderium habens dissolvi. & esse cum Christo multo melius.* Sed nimirum uti qui nascuntur in servitute & in vinculis, non agnoscunt suæ sortis miseriam, quia sic nati sunt; ita quoniam anima non prius esse incepit, quam esse in corpore; propterea suis vinculis suæque servituti assueta corpus amat, servit corpus, & res corporeas sectatur. Verùm sicut illi qui tandem suam ingenuitatem didicerunt, si se captivos videant, coactè & inviti serviunt; ut ille puer Lacon, qui iustus vas sordidum, & contumeliosum afferre, non vult in aperium, sed seipsum adhortans, tam propè libertas est, & patieris servitatem; quò dictò, pariet caput ipsum perripit: Ita qui suorum animorum nobilitatem norunt, sese supra corpus suum erigunt, & illud contemnunt. immò quotidie suam carcerem effringunt, & abrumpunt vincula, & libertatem ad quam nati sunt, ambiunt & quaerunt. Quòd si ut ait Apostolus, Roman. 8. *Vanitati creatura subjecta est, non volens, sed propter eum qui subiecit illam in spe, &c. Ingemisit & parturit usque adhuc, &c. & ipsi intra nos gemimus adoptionem Filiorum Dei expectantes redemptionem corporis nostri. Spe enim salvi facti sumus.* Si hoc, inquam est, ut esse credendum est, certè illò tempore soluta anima se se incredibiliter supra corpus eriget. Si tamen naturalibus vinculis, soluta sentiat se suorum peccatorum vinculis soluta sentiat se suorum peccatorum vinculis teneri, nec posse suâ naturali libertate frui, sed adhuc captivam teneri, secundum illud Proverb. 5. *Iniquitates sue capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constringitur. Ipse morietur quia non habuit disciplinam, & in multitudine stultitiæ suæ decipietur.* sanè gravem dolorè sustinebit, quòd cum naturaliter libera esse deberet, sentiat se captivam.

VI. Spectanda est maxima animæ independentiā præsertim à corpore, & ab omni re corporea. Cum enim duplex sit animæ status, unus in corpore, alter extra corpus: quæ ipsa est in corpore, cum sit forma corporis, nihil fere agit sine corpore: unde Tertull. lib. de Resurrectione carnis cap. 15. Nunquam anima sine carne est, quandiu in carne est, nihil non cum illa agit, sine qua non est; Nam per oculos inquitur, audit per aures, olfacit per nates, tangit per manus, immò per corpus irascitur, amat, cupit, odit, lætatur, tristatur, & alia facit, immò non nisi ratione corporis accipit suum esse, nam cum non accipiat esse nisi per creationem, non tamen creatur nisi infundendo, sicut non infunditur, nisi creando, ac licet habeat suas proprias operationes non tamen illas habet sine corpore, nam ut iam ex Philosopho dictum est, oportet intelligentem phantasmata speculari, sive sit tantum concomitantia operationum quia ambæ potentia, scilicet intellectus & imaginatio, in eadem anima radicanter, unde sibi in invicem sunt adiumento, sive sit aliqua dependentia quia intellectus suas species non producit aut recipit, nisi quando phantasia operatur. Sed in alio statu cum anima à corpore soluta est; neque suo corpore indiget, neque ulla alia re corporea; verum putorum spirituum statum, & conditionem acquirit, non putares totum esse animæ respicere corpus, itaque potuisse se abstrahere à corpore, & ita corpori fuisse insertam ut corpus regeret, & corpori dominaretur, sicut dixit Ennodius, Animus corporis Imperator. At si eadem suæ nobilitatis obliqua, corpori se mancipavit, suam independentiam sic amisit, ut semper esse debeat subiecta corpori: unde sit ut licet ratione suæ conditionis libera sit à corpore, fiat tamen serva pœnæ, & ratione pœnæ serviat corpori,

& à corpore patiatur, & Job eam rationem igne torquetur. Licet igitur independentem sit à corpore omni, quo, nullo pacto indiget quando est separata, nec ut sit, nec ut operetur, nec ut aliquid à corpore accipiat, & per corpus illi bene sit, aut ut possit operari: tamen corporis servitutem patitur, ita ut à re corporea torquetur, vel ut S. Thomas docet, corpori alligetur, & intra aliquod corpus uti in carcere concludatur, extra quem exire non possit, in quo est maximum ipsius tormentum, cum cogatur non tantum duram, sed etiam inhonestam servitutem pati; Nam uti dicitur à Sapiente cap. 5. *Armabit creaturam ad ultionem inimicorum, &c.* Matth. 25. *Discedite à me maledicti in ignem æternum qui parati estis Dabo, & angeli eius:* quibus verbis significatur addito animæ igni æterno, quæ pœna erit illi intolerabilis, sed plena iustitiæ, ut quæ corpori servire voluerit à corpore ipso puniatur, quia per quæ peccat quis, per hæc & torquetur.

VII. Spectanda est mira animæ solitudo & quasi derelictio. Certe ab initio sui esse, socium semper habuit corpus, cum quo, & in quo semper aliquid operata est, itaque nunquam fuit otiosa, conformiter suæ naturæ quæ est activissimum agendi principium, unde à sapientibus hominibus dicta est *ἐντελέχεια*, quam vocem Tullius in Tusculanarum interpretatur continuam, & perennem motionem. Illa autem animæ societas cum corpore fuit gratissima, propter mirabilem utriusque proportionem; cum una pars esset actus, & altera potentia & utraque rationem haberet ad totum: nec fuit sine vitâ. Ad hæc, quoniam propter participationem omnium creaturarum & utriusque extremi, hoc est entis corporei & spiritualis, factus est homo centrum universi; convenientiam habuit & familiaritatem cum omni creaturis, cum quibus, vel usu,

vel fruitione, vel regimine, vel imperio, vel consideratione & contemplatione, vel consuetudine & commercio aliove quocunque modo se gessit: quorum omnium rerum effectus potissimum ad animam pertinet, cum ipsa esset vitæ, & sensus, & agendi principium, unde sic se corpori coniunxit, ut ab eo separationem omni semper conatu effugerit, magis eligens aliquid in eo pati, quam tale domicilium deserere. Hinc in hominibus tantus mortis horror ac fuga, vitæque amor tantus, adeo ut delicatissimus homo, & voluptatis amantissimus Meconas, perpetuū in vita cruciatum malle se diceret quam mortem, & de ea dixerit Seneca, etiam hoc timent qui nihil timent, & rationē subiicit huiusmodi, cæteri timores habent aliquē post se locū, mors omnia abscindit. Verū ubi anima è corpore exiit, incredibile dicitur est in quanta solitudine versetur, à rebus omnibus deserta, à cælo, & astris, à terra, ab Elementis, à Mixtis, à suo corpore, à creaturis sensibilibus, & illarum usu, ab aliis hominibus, ab Angelis, ab spiritibus, ab aliis sibi similibus, sibi uni derelicta, sine comite, sine socio, sine contubernio, sine ulla familiaritate, sine actione, sine motu, sine ullâ novâ accedente. Ita hunc statum describit Iobus cap. 10. *Antequam vadam, & non revertar ad terram tenebrosam, & operam mortis caligine. Terram miseria, & tenebrarum, ubi umbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat: Quæ verba potius intelligenda sunt de statu animæ post hanc vitam, quam de statu corporis in sepulchro, ubi nullus est sensus, & consequenter nullus horror. Eodem sensu dicitur eius status esse oblivionis, psalmo 46. *Oblivioni datus sum tanquam mortuus à corde: Item qui habitant in sepulchris quorum non es memor amplius: Ita Isaias ad Regem Tyri. In oblivione eris à Tyre: Immo mortui vocantur qui non sunt à Iob, ut sepe diximus; quorū nempe re-**

spectu omnia ita sunt ac si non essent, sicut ipsa ita sunt respectu rerū omnium ac si non essent omnino: quæ in sensu idem, c. 14. *Homo vero cum mortuus fuerit, & nudatus & consumptus, ubi quæso est?* Itaque Anima se videbit omnium visibilibus possessione priuatam, carere omnimūnere, sine actione circa res omnes huius mundi, nullum facere in illis numerum, se ad nullam earum referri, nec ullam ad ipsam omnia sua nomina esse deperdita, Regis subditi, Domini, servi, Patris, & Filij, uxoris Mairi, affinis, propinqui, se nullius esse nationis, nullius gentis, nullius gradus, nullius status huius vitæ, in summa omnium quæ hinc sunt carentia, videbit sibi omnia nova, & ea quidem prius incognita; sed nihil eorum prope se quæ olim habuit. Vide an sit ulla similis solitudo, an talis nuditas, an egestas æqualis.

Quæ cum ita sint, quid est quod ita rebus creatis addicis, & alligas, quasi ab illis nunquam esses avellendus? Quin potius non assuescis te à rebus omnibus abstrahere, à corpore, à sensibus, à creaturis? Hinc dicte quàm sapienter nos monuerint Patres spirituales, eo tandem animata nostrum esse reducendum, ut in mundo nihil aliud præter Deum, & præter se unusquisque cogitet: in eo veram solitudinem, ut quis nihil præter se & Deum in mente habeat, in eo veram nuditatem, & expropriationem, qualem habebit tunc anima: Lamentat. 3. *Ego vir videns paupertatem meam, in virga indignationis eius.*

VIII. Spectanda est unica, & omnimoda animæ à Deo dependentia, Certe quocunque in statu fuerit anima, à Deo dependet, neque illo carere potest, quia illa dependentia est essentialis, itaque perpetuo indiget divinitatis influxu; sed tamen quando est inserta corpori, non solum à Deo, sed etiam ab aliis, ipsque innumeris creaturis

dependet, secundum diversas motiones, atque impressiones quas recipit. At postquam à corpore soluta est, ab uno Deo sic dependet, ut ab illo solo moveri possit. Etenim immediatè non potest moveri ab objectis externis: quia cum sit spiritualis, non potest accipere impressiones materiales quàm solæ res materiales capaces sunt. Nihil etiã Angeli aut alij spiritus, aliã Animã & quidquã possunt in ea efficere, quia illapsus in ipsam soli Deo convenit, neque enim secundum substantiam unus spiritus est altero spiritualior, nec consequenter in illum ingredi potest. Ad hæc Angeli nihil extra se producere possunt præter motum localem, quod facile intelligimus eos facere posse in corporibus per applicationem, at ea in spiritibus facile intelligi non potest. Præterea cum in anima separata non sit una pars inferior, & altera superior, sed simplicissima entitas, non potest Angelus per partem inferiorem movere superiorem, uti facit cum anima est in corpore. Denique id fieri non potest per species, cum species acceptæ in corpore rerum præteritarum, ut in sequenti Concione dicemus, jam deletæ sint, nec novæ possint ab objectis imprimi: non possunt, inquam, quia vel spiritualia sunt objecta, vel corporea, & sensibilia: Si sunt corporea, possunt tantum movere corporalem potentiam, non autem spiritalem, itaque nec animam separatam: Et proinde manifestè sequitur, illam moveri non posse nisi tantum à Deo, quod quidem pertinet ad naturalem Dei providentiam, scilicet ut illi infundat necessarias species ad cognoscendum naturaliter: Nam ut ait Scotus, alias male esset provisum animæ nostræ si nec ab intrinseco esset in actu primo constituta, nec secundum naturalem ordinem posset ab aliquo agente in actu primo constitui ad operandum. Adde naturalem

rerum ordinè esse, ut superiora juvent inferiora, & præcipuè ut unaquæque res juvetur ab authore suo, & ab illo accipiat complementum necessarium: Porro cum Deus agat in animam secundum eius capacitatem, & dispositionem, & exigentiam, illam movet secundum eius meritum, & demeritum: Ex duo quo sequuntur: 1. est, ut cum à solo Deo pendeat, velit, nolit, cogatur se Deo adjungere, quia illo carere non potest: quod quidem gravissimum est animæ illi quæ semper in viâ Deum fugit, & ab eo se abduxit vel infidelitate vel in obedientiâ, neque quidquam gravius habuit, quam aut ab eo pendere, & ei subijci, aut ei adhæret; Est, inquam, illi intolerabile, & tamen tolerandum, ut necessitate sui status ab illo uno pendeat, eique perpetuo adhærescat, semperque eum sentiat in se agentem, & operantem: sentiet enim, hoc est intelliget operationis huius principium seu quasi semen, neque esse à semetipsa, nec ab alio creato acceptum, igitur à suo authore hoc est Deo. Alterum est, ut cum pendeat à Deo, non ut ab agente necessario, sed libero, Deus agat secundum eius dispositionem, non physicam, quia hæc in omnibus animabus æqualis est, sed moralem, itaque producat in eâ, aut pœnam, aut præmium, aut felicitatem, aut miseriam.

Vide igitur statum infelicem animæ, quæ alicuius culpæ conscia sit: hæc enim cum per se nil habeat, cum sit bonis omnibus nudata, cum sit ab omnibus separata, cum à nullâ re juvari possit, & nihil accipere, cum ad solum Deum reducta, & redacta sit, à quò solo accipere aliquid potest & moveri, & ad actum reduci, jam si illum habeat ut iudicem, ut vindicem, ut ulciscentem, ut torquentem, quid tandem sperare potest? Tu verò quod iudicium ferre debes de huiusmodi statu, tu qui

mortem adeo leuem & facilem existimas? Quòd si grauem putas, tum ob hæc, tum ob alia quæ illam consequuntur, cur hæc omnia negligis? cur non tibi provides, ut hæc eadem tibi leuius contingant? Tu enim alios mori vides, attendis an pacatè, ac sine dolore hinc abeant, an verò cum magnis doloribus, & ægè animam profundant: Hæc minima sunt, sed longe maiora, quæ mortem consequuntur, quæ tamen à te pendent, si in hæc vitâ provideris. Nam hæc vita, & quæ le-

quitur, ita inter se comparantur, ut hæc præfens sit meritum vel demeritum; alia verò, sic vel præmium, vel pœna. *Quæ enim seminat verit homo, hæc & metet*, Vide quid semines ut scias quid aliquando metere debeas *Qui seminat in benedictionibus de benedictionibus & metet: Quid metet: vitam æternam, Amen.*

* *
* *

F E R I A S E X T A

DOMINICÆ QVARTÆ IN QVADRAGESIMA.

CONCIO QVARTA

Anima extra corpus, quoad potentias & actus spectata.

Veni, & Vide. Ioannis 11.

SI huic tantum mundo nati essemus, parum nostra referret, quid agatur in altero, verum cum potissimum quod ad nos spectat, minimè sit id quod in hæc vitâ sit, sed quod in alterâ expectamus, non est velle scire aliquid minimè ad nos pertinens, scrutari quod agatur in alterâ. De hæc etiam proindè Filius Dei nobis locutus est: sicut in parabolâ illius qui decem millia talentorum debebat Matth. 18. item in eâ quæ est decem Virginum, & in diuitis Epu-

lonis historiâ. Scio quidem prohibitum nobis esse in cap. 3. Eccli. scrutari, quod lap-
ra nostrum captam est, ac penetrare velle quæ Deus nobis abdita esse voluit: *Altiora ne fructatus fueris*: & ratio in ipsis verbis continetur, nam nemo ad altera, & fortiora perueniet: *Sed quæ a præcepti tibi Deus illa cogita semper*: quasi dicat, habes materiam tuæ diligentæ, tuique conatus: & *in pluribus operibus eius ne fueris curiosus*: quod ostendit Deum multa voluisse esse occulta, & horum inquisitionem